

Тільки при дотриманні цих умов окремі країни, міжнародні організації, корпорації різного рівня можуть заявляти про свої амбіції в галузі біотехнології.

Література

1. Биотехнология в современном мире: польза и риски // Современные биотехнологии : вызов времени. – Киев: РА NOVA, 2002. – С. 45.
2. Борлоуг Н. Зеленая революция: вчера, сегодня, завтра // Современные биотехнологии : вызов времени. – Киев: РА NOVA, 2002. – С. 9.
3. Медицинская этика и деонтология / Под ред. Г. В. Морозова и Г. И. Царегородцева. Совместное издание СССР – НРБ – ГДР – ЧССР – СРР. – М.: Медицина, 1983. – 272 с.
4. Сиволап Ю. М. Биотехнология и растениеводство // Современные био-технологии : вызов времени. – Киев: РА NOVA, 2002. – С. 92.
5. Суржик Л. Америка биотехнологическая // Современные биотехнологии: вызов времени. – Киев: РА NOVA, 2002. – С. 26.

ПРОФІЛАКТИКА ПОРУШЕНЬ ГОЛОСОВОГО АПАРАТУ ВЧИТЕЛЯ

*Даценко О.А., Кривошапка І.В.
Полтавський ДПУ імені В.Г. Короленка*

Голос для багатьох тисяч людей, професія яких пов'язана зі словом – акторів, дикторів, лекторів і вчителів – найважливіший робочий інструмент, знаряддя праці, котре потрібно зберегти якомога довше, не допустити його передчасної зношеності. Від досконалості і доброго стану голосу вчителя часто залежить успіх усієї його діяльності. Не можна не зважати на те, що саме вчитель є зразком, еталоном, під впливом якого відбувається формування голосу і вимови учнів. Учителі ж, як правило, не надають належного значення гігієні голосу і звертаються до лікаря лише тоді, коли захворювання вже перешкоджає практичній роботі.

Голосовий апарат людини – найдосконаліший, але водночас і найслабший з усіх музичних інструментів. Тому він потребує чуйного, бережливого ставлення. Основними причинами виникнення захворювань голосового апарата, як показали дослідження, є його природна слабкість, відсутність навичок володіння ним, незнання його анатомії, правил охорони і гігієни, систематичне перевантаження під час роботи. Координація роботи гортані, резонаторів та опертого дихання – це основа нормального функціонування голосового апарата, запорука його довголіття. Вчителеві необхідно усвідомити важливість постійної самостійної роботи над технікою мови і її удосконаленням, профілактикою і охороною голосу. [5, с.104] В разі якогось із захворювань необхідно одразу ж звертатись до лікаря, не покладаючись на те, що, мовляв, „пройде, а урок зірвати ж не можна”.

На початкових стадіях захворювання (стадія компенсації) без змін в

голосі фоніатрична (лікувальна) і фонопедична допомога (корекційно-відновлювальна) є профілактичним заходом, що попереджує порушення тону голосових зв'язок.[4, с. 84].

Велике значення для нормального функціонування голосу має загартування організму. Водні процедури, гімнастика, біг, гребля позитивно впливають на стан голосу і допомагають успішно протистояти простудним захворюванням. Треба також взяти за правило – після закінчення уроків не можна одразу вибігати на свіже холодне повітря, 10—15 хвилин слід помовчати або витратити їх на якусь роботу.

Професійне стомлювання голосового апарата вчителів викликається, як правило, недосконалими прийомами звукоутворення. Дослідженнями встановлено, що втома голосового апарата виникає через 3-4 години роботи, з перервами по 15 хвилин, і зникає після години повного голосового спокою. Це стосується передусім педагогів, які працюють до 10 років. Учителі з більшим стажем втомлюються швидше – через 2-3 години і відпочивають довше – до 2 годин. Отже, при складанні розкладу уроків це слід враховувати.

Особам, які втомлюються швидше, ніж зазначено, можна рекомендувати масаж горла – гігієнічно – терапевтичний засіб, відомий з давніх часів. Під час інтенсивної голосової діяльності у м'язах гортані накопичуються шкідливі продукти обміну. Це викликає почуття втоми і незручності в голосовому органі. Штучно викликане за допомогою масажу подразнення гортані створює умови для посилення обміну і видалення шкідливих речовин.

Ще ефективнішим і простим для виконання є вібромасаж за допомогою спеціального апарата з гумовим вібратором у формі гребінця, яким згори вниз легенько натискають на м'язи по черзі з обох боків шиї. [4, с. 85].

Якість мовної діяльності взагалі і голосоутворення, зокрема, залежить від стану нервової системи. Надмірна нервова напруга приводить до «затисків», «замикань», породжує хрипоту, неприродність звучання і навіть зриви голосу. Тому піклування про нормальний стан нервової системи – це піклування і про якість голосу. Необхідно також голосовий апарат загартовувати: не кутати горло теплим шарфом щоденно полоскати горло й гортань холодною водою, поступово знижуючи температуру від 22 до 10 градусів тепла [2, с. 46].

Як показало опитування значної кількості вчителів міста Полтави і Полтавської області переважна більшість педагогічних працівників зовсім не обізнана з анатомією голосового апарата та процесом голосоутворення. Будь-якому педагогічному працівникові необхідно мати чітке уявлення про будову голосового апарата – органи дихання, гортань, що виконує власне звукоутворюючу функцію, систему резонаторів, механізм дихання, про узгодження роботи всіх частин голосового апарата як основу так званої постановки голосу, його розвитку і виховання

У процесі мовлення дихальний апарат, крім основної біологічної функції газообміну, виконує ще й голософормуючу та артикуляційну. Для

педагога це необхідно враховувати при виборі типу дихання.

До голосу педагога висуваються особливі вимоги. Він має характеризуватися: силою голосу (напруженість, інтенсивність); злетністю (здатність виділятися на фоні інших звуків, зберігати звучність у великому приміщенні); багатством тембрального забарвлення; широким діапазоном; гнучкістю (здатність легко й швидко змінюватися за висотою, силою, тривалістю звучання й тембром). [3, с. 230]

Діяльність сучасного вчителя – фахівця – філолога, історика, ботаніка, фізика, вчителя початкових класів передбачає наявність артистизму, умінь режисера словесної діяльності, митця, керівника художньо-творчого самодіяльного колективу тощо. При цьому важливо, щоб він володів усім літературним мовленням – виразним, логічно-чітким, емоційно-образним, хорошою дикцією, гнучким, рухливим голосом широкого діапазону. В основі своєї процес роботи над словом однаковий: чи то йдеться про уміння читати з естради різножанрові твори (вірші, байки), чи то про створення читацького варіанту на уроці, чи то про донесення у звуковому відображенні авторського тексту під час організації виховної діяльності дітей.

Професійне володіння технікою мови, тренування голосу, суворе додержання гігієни голосового апарату сприяють повноцінному професійному довголіттю педагога.

Література

1. Антонюк А. Бережіть свій голос – знаряддя праці. // Освіта. – 2004. – № 48. – С. 15.
2. Гриньова В.М. Педагогічна культура майбутнього вчителя: Навчальний посібник для студентів, викладачів та вчителів. – Харків, 1996. – 104 с.
3. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін; За ред. І.А. Зязюна. – 2-е вид., допов. і переробл. – К.: Вища школа, 2004. – С. 112-233.
4. Словник термінології з педагогічної майстерності – Полтава, 1995. – 63 с.
5. Ушакова Е. Как обрести и уберечь свой голос // Директор школы. – 2002. – № 1. – С. 103-106.

ЕТИЧНІ МЕЖІ БІОМЕДИЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУВАННЯ

Димар Н.М.

Інститут біоетики імені Ярослава Базилевича

Наука є одним з основних надбань усього людства. Особливо у розвинутих країнах наука і новітні технології стали чи не найважливішим та невід'ємним елементом функціонування сучасного суспільства. Загально-визнано, що інвестиції в науку життєво необхідні перш за все тому, що вони відкривають найбільш правильний та короткий шлях до того, щоб